

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
Вінницький соціально-економічний інститут
Кафедра бізнесу і права**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Вінницького соціально-
економічного інституту
Університету «Україна»

_____ Г.В. Давиденко
« 01 » _____ 09 _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ ОК 2.10 Гроші та кредит
(шифр і назва навчальної дисципліни)
освітня програма _____ Фінанси, банківська справа та страхування
(назва освітньої програми)
освітнього рівня _____ бакалавр
(назва освітнього рівня)
галузь знань _____ 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)
Спеціальність(ності) _____ 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр і назва спеціальності(тей))
Спеціалізація(ї) _____ -
(назва спеціалізації)
інститут, філія, факультет, коледж _____ Вінницький соціально-економічний інститут
(назва навчально-виховного підрозділу)
Обсяг, кредитів: 360/12
Форма підсумкового контролю: екзамен

Вінниця 2022 рік

Робоча програма Гроші та кредит
(назва навчальної дисципліни)

для студентів за галуззю знань 07 «Управління та адміністрування»,
спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

« 01 » 09 2022 року – 42 с.

Розробники:

Свась Тетяна Володимирівна – старший викладач кафедри бізнесу і права
Вінницького соціально-економічного інституту
(вказати авторів, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Викладачі:

Свась Тетяна Володимирівна – старший викладач кафедри бізнесу і права
Вінницького соціально-економічного інституту
(вказати всіх викладачів, які працюють за даною програмою, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри бізнесу і права

Протокол від «01» вересня 2022 року, № 2

Завідувач кафедри
бізнесу і права _____
(підпис)

(Давиденко В.В.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
(керівником проектної групи) Фінанси, банківська справа та страхування
(назва освітньої програми)

«01» вересня 2022 року

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми (керівник проектної групи)

(підпис) (_____) (прізвище та ініціали)

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	2022/2023	2023/2024	20__/20__	20__/20__
Дата засідання кафедри / циклової комісії	01.09.22	01.09.23		
№ протоколу	2	2		
Підпис завідувача кафедри / голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу <http://vo.ukraine.edu.ua/> за адресою:

<http://vo.ukraine.edu.ua/course/view.php?id=4406>

(вказати адресу)

Робочу програму перевірено

«01» вересня 2022 року

ЗМІСТ

1.	ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2.	МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3.	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	7
4.	ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
4.1.	Анотація дисципліни.....	8
4.2.	Структура навчальної дисципліни.....	14
4.2.1.	<i>Тематичний план.....</i>	15
4.2.2.	<i>Навчально-методична картка дисципліни.....</i>	17
4.3.	Форми організації занять.....	18
4.3.1.	<i>Теми семінарських занять.....</i>	18
4.3.2.	<i>Теми практичних занять.....</i>	18
4.3.3.	<i>Теми лабораторних занять.....</i>	18
4.3.4.	<i>Індивідуальні завдання.....</i>	18
4.3.5.	<i>Індивідуальна навчально-дослідна робота.....</i>	19
4.3.6.	<i>Теми самостійної роботи студентів.....</i>	21
5.	МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	23
5.1.	Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.	23
5.2.	Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.....	24
5.3.	Інклюзивні методи навчання.....	25
6.	СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	25
6.1.	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.....	26
6.2.	Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру.....	27
6.3.	Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS.....	28
6.4.	Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS.....	28
6.5.	Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS.....	28
6.6.	Розподіл балів, які отримують студенти.....	29
6.7.	Орієнтовний перелік питань до екзамену (заліку).....	29
7.	МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	31
7.1.	Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю.....	31
7.2.	Глосарій (термінологічний словник).....	32
7.3.	Рекомендована література.....	41
7.4.	Інформаційні ресурси.....	41
8.	МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	42

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 12	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Вид дисципліни обов'язкова	
	Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування	Цикл підготовки професійний	
Модулів – 2	Спеціалізація немає	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Семестр	
Загальний обсяг годин – 360		3-й, 4-й	3-й, 4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5 самостійної роботи студента – 8,5	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		60 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		46 год.	6 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		244	336
Індивідуальні завдання: 10 год.			
Вид семестрового контролю: залік, екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 29,4% аудиторних занять, 70,6% самостійної роботи;

для заочної форми навчання – 4% аудиторних занять, 96% самостійної роботи.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: сформувати у студентів систему базових знань з теорії грошей, кредиту, засвоєння закономірностей функціонування грошового та фінансового ринків як теоретичної основи державної монетарної, валютної, податкової та бюджетної політики, розвитку банківської справи та ринку фінансових послуг; формування спеціальних знань і практичних навичок з питань організації грошових та кредитних відносин та їх функціонування на макро- і мікроекономічному рівнях.

Завдання:

- набути стійкі знання щодо сутності та функцій таких категорій, як «гроші», «кредит», змісту основних теорій грошей, поняття грошового обігу, грошових потоків, монетарного та фінансового ринків, грошових та валютних систем, основ кредитних, розрахункових, валютних, податкових та бюджетних відносин;
- сформувати вміння враховувати вплив факторів зовнішнього середовища організації прямої та непрямої дії на результативність виробничо-господарської діяльності підприємства (установи, організації);
- сформувати здатність застосовувати знання на практиці;
- сформувати здатність обґрунтовувати управлінські рішення, забезпечувати їх правомочність та грамотно втілювати в документальну форму;
- сформувати здатність до управління необоротними та оборотними активами підприємства (організації);
- сформувати здатність до визначення реальних потреб у коштах для забезпечення поточної фінансово-господарської діяльності підприємства, здійснювати організаційне проектування, планувати, контролювати та регулювати діяльність організацій;
- сформувати здатність формувати ефективні джерела фінансування витрат та здійснення контролю за ходом усіх стадій планування витрат;
- сформувати здатність здійснювати фінансове планування виручки від реалізації продукції та позареалізаційних доходів;
- сформувати здатність проводити та забезпечувати контроль за використанням бюджетних коштів.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність та функції грошей і кредиту;
- склад грошової, кредитної та валютної системи;
- структуру грошового ринку, валютної системи, грошової маси;
- закони грошового обігу;
- сутність грошового обороту та грошових потоків;
- основні форми та показники виміру інфляції;
- форми і види кредиту;
- призначення та функції центрального банку, комерційних банків та спеціалізованих кредитно-фінансових установ.

вміти:

- вільно орієнтуватись у теоретичних та практичних проблемах грошової та валютної системи;
- аналізувати поточну ситуацію на вітчизняному та іноземному грошовому та валютному ринку;
- прогнозувати майбутній розвиток грошово-кредитних відносин;
- обирати оптимальні шляхи вирішення конкретних виробничих завдань грошово-кредитного та валютного характеру.

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ЗК 1	ЗК 4	ЗК 14
ОК 2.10	+	+	+

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ФК 2	ФК 3	ФК 5	ФК 6	ФК 13
ОК 2.10	+	+	+	+	+

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми»

	ПРН 4	ПРН 11	ПРН 12
ОК 2.10	+	+	+

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Змістовий модуль 1. Аспекти розвитку грошових та валютних відносин

Тема 1. Сутність та функції грошей

Походження грошей. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Поява грошей як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у створенні грошей.

Суть грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Портфельний підхід до визначення суті грошей. Гроші як форма вияву суспільних відносин. Специфіка вияву суті грошей у різних економічних системах. Гроші як особливий товар, мінова й споживча вартість грошей як товару. Гроші як гроші й гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

Натурально-речові форми грошей, причини та механізм їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини й механізм демонетизації золота. Ідеальні форми грошей та їх кредитна природа. Еволюція кредитних грошей від урядових (казначейських) зобов'язань до зобов'язань центрального банку. Різновиди сучасних кредитних грошей. Роль держави у затвердженні кредитних зобов'язань як грошей.

Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей та різних їх форм. Вартість грошей і час. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість зберігання грошей та процент.

Поняття про функції грошей та їх еволюція.

Функція міри вартості, її суть, сфера використання. Масштаб цін. Ідеальний характер міри вартості. Ціна як грошовий вираз вартості товарів.

Функція засобу обігу, її суть, сфера використання; реальність і кількісна визначеність грошей у цій функції.

Функція засобу платежу, її суть, відмінність від функції засобу обігу, сфера використання, еволюція.

Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання. Вплив часу на функцію засобу нагромадження.

Світові гроші. Еволюція золота як світових грошей. Передумови використання національних та колективних валют як світових грошей. Взаємозв'язок функцій грошей. Вплив на функції грошей зміни їх вартості.

Роль грошей у ринковій економіці. Якісний і кількісний аспекти впливу грошей на економічні і соціальні процеси. Грошове середовище як фактор впливу на матеріальні інтереси та виробничу активність економічних суб'єктів. Вплив зміни кількості грошей на основні макро- та мікроекономічні процеси. Гроші як інструмент регулювання економіки. Зміна впливу кількісних

параметрів грошей на економіку в коротко- та довгострокових інтервалах. Еволюція ролі грошей у перехідній економіці України.

Тема 2. Грошовий оборот і грошові потоки

Поняття “грошового обороту” як процесу руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обігу. Основні суб'єкти грошового обігу. Основні ринки, що взаємопов'язані з грошовим обігом. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обігу. Економічна основа та загальна схема грошового обігу.

Поняття “грошового потоку” та критерії класифікації цих потоків. Характеристика основних видів грошових потоків. Взаємозв'язок між окремими видами грошових потоків. Балансування потоку національного доходу й потоку національного продукту через внутрішній та зовнішній грошові ринки.

Структура грошового обігу. Готівковий та безготівковий сектори грошового обігу. Сектор грошового обігу, фінансовий та кредитний сектори.

Маса грошей, що обслуговує грошовий обіг, її склад та фактори, що визначають її зміну. Базові гроші. Грошові агрегати. Швидкість обігу грошей: поняття, фактори, що визначають швидкість обігу, вплив її на масу та сталість грошей. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей.

Закон кількості грошей, необхідних для обігу, його суть, вимоги та наслідки порушення вимог. Проблема монетаризації валового внутрішнього продукту.

Механізм поповнення маси грошей в обігу. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків. Грошовий мультиплікатор.

Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий обіг: банкноти, розмінна монета, депозитні гроші, векселі, чеки, їх суть та характеристика.

Тема 3. Грошовий ринок

Сутність грошового ринку. Об'єкт купівлі-продажу на грошовому ринку. Суб'єкти та інструменти грошового ринку. Неборгові та боргові зобов'язання. Депозитні і позичкові зобов'язання. Характеристика основних грошових потоків грошового ринку. Канали руху грошових потоків та фінансовий (грошовий) ринок. Економічна структура грошового ринку. Характеристика основних видів фінансового ринку: ринку короткострокових позик, короткострокових фінансових активів, цінних паперів, середньо- і довгострокових позик.

Сутність попиту на гроші. Попит на гроші і швидкість обігу грошей. Теоретичні моделі попиту на гроші. Цілі, мотиви та чинники, що визначають параметри попиту на гроші. Трансакційний мотив. Попит на гроші і реальні доходи. Очікуваний дохід на гроші. Купівельна спроможність грошей. Попит на гроші і норма відсотка. Характеристика основних положень теорії попиту грошей: теорія касових залишків, кейнсіанські теорії і теорія сучасного

монетаризму. Особливості попиту на гроші в умовах перехідної економіки України.

Пропозиція грошей. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Роль банківської системи у формуванні пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну пропозиції грошей. Крива пропозиції грошей. Графічна модель грошового ринку.

Рівновага на грошовому ринку та відсоток. Наслідки зміни попиту і пропозиції на гроші. Вплив на ринок змін у попиті і пропозиції грошей.

Характеристика облікового ринку та його особливості. Характеристика міжбанківського ринку та операції на міжбанківському ринку. Роль міжбанківського ринку у становленні ринкової економіки в Україні.

Механізм поповнення маси грошей в обороті. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей акціонерних (кооперативних) банків. Грошовий мультиплікатор. Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий обіг банкнот, розмінних монет, депозитних грошей, векселів, чеків. Їх суть та характеристика. Поняття про дебетовий та кредитовий оборот.

Тема 4. Грошові системи

Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи.

Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи металевих кредитних обігів.

Необхідність створення грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні: запровадження тимчасової валюти, паралельний обіг купоно-карбованця та радянського карбованця, процес стабілізації тимчасової валюти. Випуск постійної валюти - гривні.

Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи.

Фіскально-бюджетна й грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової економіки.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

Теоретичні концепції інфляції та інфляційного процесу. Теорія інфляції попиту. Теорія інфляції витрат.

Суть та форми інфляції. Інфляція і дефляція. Етапи інфляційного процесу. Причини інфляції. Форми інфляції: повзуча інфляція; галопуюча інфляція; гіперінфляція; супергіперінфляція та їх дослідження. Зовнішні ознаки інфляції: відкрита інфляція, прихована інфляція; їхня характеристика. Причини інфляції, монетарні та загальноекономічні чинники. Причини інфляції попиту. Причини фіскальної інфляції. Характерні ознаки інфляції витрат і її чинники.

Показники вимірювання інфляції: індекс вартості життя; індекс купівельної спроможності; індекс споживчих цін; індекс цін виробника.

Особливості інфляційного процесу в Україні. Розвиток інфляційного процесу в Україні.

Економічні та соціальні наслідки інфляції. Вплив інфляції на виробництво, зайнятість та життєвий рівень населення.

Методи регулювання інфляції. Антиінфляційна політика. Грошові реформи та методи їх проведення. Дефляційна політика. Політика доходів.

Тема 6. Валютні відносини та валютні системи

Поняття валюти. Призначення й сфера використання валюти. Види валюти: національна, іноземна, колективна. Суть і види валютних відносин.

Валютний курс та конвертованість валют. Суть, основні формування й види валютного курсу. Поняття, значення й механізм забезпечення конвертованості валюти.

Валютний ринок: суть та основи функціонування. Об'єкти та суб'єкти валютного ринку. Біржова та позабіржова торгівля валютою. Основні види валютних операцій. Роль банків на валютному ринку. Фактори, що впливають на кон'юнктуру валютного ринку.

Валютне регулювання: суть і необхідність. Механізм регулювання валютного курсу: девальвація, ревальвація, валютна інтервенція. Регламентація статусу валюти та порядку здійснення операцій з нею (правила купівлі-продажу, ввозу-вивозу, використання валютного виторгу, здійснення валютних платежів, нагромадження золотовалютних запасів тощо). Платіжний баланс у механізмі валютного регулювання. Органи валютного регулювання. Золотовалютні запаси в системі валютного регулювання.

Валютні системи: поняття, структура, призначення. Види валютних систем: національні, регіональні, світові. Розвиток валютної системи України. Європейська валютна система.

Еволюція світової валютної системи. Характеристика сучасної світової валютної системи та роль міжнародного валютного фонду (МВФ) у її функціонуванні.

Тема 7. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм

Металістична теорія грошей. Розвиток металістичної теорії грошей. Основні представники металістичної теорії грошей. Меркантилісти як основні представники металістичної теорії грошей.

Номіналістична теорія грошей. Основні представники номіналізму. Вартісна теорія грошей у працях англійських вчених. Австрійська та Кейнсіанська школи в номіналізмі. Вклад Дж. Кейнса у вдосконалення теорії і практики застосування кількісної теорії грошей та розбудови кредитно-грошового механізму державного регулювання економіки.

Кількісна теорія грошей. Період зародження кількісної теорії грошей. Подальший розвиток кількісної теорії грошей у працях І. Фішера. Математичне рівняння Фішера. Абсолютний рівень цін з позицій кількісної теорії. Вплив неокласиків на розвиток кількісної теорії грошей.

Теорія інфляції. Кейнсіанська теорія інфляції. Крива Філіпа. Монетаристська концепція інфляції. М. Фрідмен як основний представник монетаристської концепції інфляції. Теорія інфляції, спричиненої надлишковими витратами виробництва. Теорія інфляційної спіралі в працях західних економістів.

Змістовий модуль 2. Кредитні відносини та фінансове посередництво

Тема 8. Кредит у ринковій економіці. Кредитні системи

Необхідність кредиту. Загальні передумови формування кредитних відносин. Два методи перерозподілу коштів у процесі відтворення відмінності між ними та сфера використання. Економічні чинники розвитку кредиту та особливості вияву їх у різних галузях народного господарства.

Суть кредиту. Кредит як форма руху вартості на поворотній основі. Еволюція кредиту в міру розвитку суспільного виробництва. Кредит як форма суспільних відносин. Позичковий капітал та кредит. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями.

Економічна основа, стадії та закономірності руху кредиту. Об'єкти та суб'єкти кредитних відносин.

Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги й недоліки кожної з форм. Види кредиту. Характеристики окремих видів кредиту: банківського, державного, комерційного, міжнародного, споживчого. Банківський кредит як переважний вид кредиту. Принципи банківського кредитування.

Економічні межі кредиту. Поняття меж кредиту, причини й наслідки їх порушення. Кредитні відносини та інфляція.

Процент за кредит. Суть процента, види, економічні межі руху та фактори зміни ставки процента. Процент в умовах інфляції. Роль процента.

Поняття функцій кредиту та їх класифікація. Характеристика окремих функцій кредиту. Основні напрямки вияву ролі кредиту в ринковій економіці.

Розвиток кредитних відносин у перехідній економіці України. Відновлення комерційного кредиту та фактори, що гальмують його розвиток. Труднощі розвитку банківського кредиту. Еволюція державного та споживчого кредиту.

Поняття про кредитну систему, її структура та складові. Кредитна система України як елемент інфраструктури грошового ринку. Складові елементи кредитної системи та їхня загальна характеристика.

Тема 9. Центральний банк та його роль в економіці

Центральні банки, їхнє походження, призначення, функції та операції. Функції центральних банків та їхня характеристика.

Побудова, розвиток і діяльність Національного банку України. Функції Національного банку України та їхній аналіз. Грошово-кредитна політика Національного банку України. Правова основа діяльності Національного банку України.

Статутний капітал НБУ. Функції Національного банку. Організаційні основи та структура.

Стійкість банківської системи та механізм її забезпечення. Критерії стійкості. Поняття та значення стійкості банків. Нагляд і контроль за діяльністю банків. Страхування банківських депозитів та кредитів. Створення банківських резервів.

Тема 10. Комерційні банки як основна ланка кредитної системи

Класифікація і характеристика комерційних банків. Характеристика комерційних банків за формулю власності (акціонерні, кооперативні, державні, муніципальні та ін.). Необхідність об'єднання банків у систему. Економічна сутність банку, визначення сутності банку. Види банків. Групи банків. Аналіз за активами найбільших та великих банків України.

Структура прибутку та рентабельності активів комерційних банків України.

Поняття про банківську систему. Основи організації банківської системи: принципи побудови, цілі, механізм функціонування. Функції банківської системи. Становлення і динаміка розвитку банківської системи України.

Банки другого рівня, їхнє походження, види, правові основи організації. Операції комерційних банків (пасивні, активні, лізингові, трастові, факторингові, торгово-комісійні та ін.), їхня загальна характеристика та аналіз.

Доходи, видатки і ліквідність активів комерційних банків. Найбільші та великі банки України.

Тема 11. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи

Сутність небанківських кредитних установ. Ознаки спеціалізованих кредитно-фінансових установ. Класифікація небанківських установ за ознаками.

Страхові компанії Як договірні фінансові посередники. Функції страхових компаній. Структура коштів страхових організацій та порядок їх формування.

Пенсійні фонди як спеціалізовані фінансові посередники. Причини та способи формування пенсійних фондів. Державні та приватні пенсійні фонди. Порядок формування бюджету пенсійного фонду.

Інші фінансово-кредитні установи: лізингові компанії, факторингові компанії, інвестиційні фонди, фінансові компанії, кредитні спілки (кооперативи), каси взаємної допомоги, ощадні каси.

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи

Міжнародні фінансові інституції, їх сутність. Мета створення міжнародних та регіональних валютно-фінансових організацій. Бреттнo-Вудські інститути: Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, банк міжнародних розрахунків. Регіональні банки розвитку: Європейський банк реконструкції та розвитку, Азіатський банк розвитку, Африканський банк розвитку, Міжамериканський банк розвитку та ін.

Міжнародний валютний фонд та мета його створення. Модифікації фінансових ресурсів МВФ. Критерії. Що висуваються до позичальників Міжнародним валютним фондом. Етапи співробітництва МВФ з Україною.

Світовий банк як група кредитно-фінансових установ. Завдання Світового банку. Склад Світового банку: Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародна асоціація розвитку (МАР), Міжнародна фінансова корпорація (МФК), Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГП), Міжнародний центр із врегулювання інвестиційних спорів (МЦВІС).

Регіональні фінансово-кредитні установи. Міжамериканський банк розвитку (МаБР). Африканський банк розвитку (АфБР), Азіатський банк розвитку (АзБР). Європейський інвестиційний банк (ЄІЕ). Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР).

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні: політична економія, математика для економістів, економічна теорія (мікро- та макроекономіка).

Міжпредметні зв'язки: політична економія, математика для економістів, економічна теорія (мікро- та макроекономіка), міжнародна економіка, економіка підприємства, фінанси, фінанси підприємств, банківська система, страхова справа та інвестування.

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.	
		у тому числі							у тому числі						
л		сем	пр	лаб	інд	л			сем	пр	лаб	інд			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль 1. Аспекти розвитку грошових та валютних відносин															
Тема 1. Сутність та функції грошей	26	4	-	4	-	-	18	24	-	-	-	-	-	24	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 2. Грошовий оборот і грошові потоки	30	6	-	6	-	-	18	30	2	-	2	-	-	26	АР: експрес-тестування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: вирішення задач з теми
Тема 3. Грошовий ринок	24	4	-	2	-	-	18	24	-	-	-	-	-	24	АР: співбесіда СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: повідомлення з теми
Тема 4. Грошові системи	24	4	-	2	-	-	18	24	-	-	-	-	-	24	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема 5. Інфляція та грошові реформи	26	4	-	4	-	-	18	28	2	-	2	-	-	24	АР: експрес-тестування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: вирішення задач з теми
Тема 6. Валютні відносини та валютні системи	26	4		4			18	24	-	-	-	-	-	24	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема 7. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	22	4		2			16	24	-	-	-	-	-	24	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: пошук та складання списку додаткової літератури

Модульний контроль (залік)	2	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	2	-	комп'ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 1	180	30	-	24	-	2	124	180	4	-	4	-	2	170	
Усього годин за М1	180	30	-	24	-	2	124	180	4	-	4	-	2	170	
Модуль 2															
Змістовий модуль 2. Кредитні відносини та фінансове посередництво															
Тема 8. Кредит у ринковій економіці. Кредитні системи	34	6	-	4	-	-	24	36	2	-	-	-	-	34	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: складання ситуаційних завдань
Тема 9. Центральний банк та його роль в економіці	34	6	-	4	-	-	24	34	-	-	-	-	-	34	АР: експрес-тестування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: складання кросворду за основними термінами теми
Тема 10. Комерційні банки як основна ланка кредитної системи	36	6	-	6	-	-	24	38	2	-	2	-	-	34	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: вирішення задач з теми
Тема 11. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи	34	6	-	4	-	-	24	34	-	-	-	-	-	34	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: повідомлення з теми
Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи	34	6	-	4	-	-	24	30	-	-	-	-	-	30	АР: співбесіда СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Модульний контроль	2	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	2	-	комп'ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 2	174	30	-	22	-	2	120	174	4	-	2	-	2	166	
Усього годин за М2	174	30	-	22	-	2	120	174	4	-	2	-	2	166	
ІНДЗ	6	-	-	-	-	6	-	6	-	-	-	-	6	-	ІНДЗ: реферат
Усього годин	360	60	-	46	-	10	244	360	8	-	6	-	10	336	

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни «Гроші та кредит»

Разом: 360 год., лекції – 60 год., практичні заняття – 46 год., індивідуальні заняття – 10 год., самостійна робота – 244 год.

Модулі	Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2				
Назва модуля	<i>Аспекти розвитку грошових та валютних відносин</i>							<i>Кредитні відносини та фінансове посередництво</i>				
Кількість балів за модуль	21 бал							15 балів				
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Теми лекцій	Сутність та функції грошей	Грошовий оборот і грошові потоки	Грошовий ринок	Грошові системи	Інфляція та грошові реформи	Валютні відносини та валютні системи	Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	Кредит у ринковій економіці. Кредитні системи	Центральний банк та його роль в економіці	Комерційні банки як основна ланка кредитної системи	Спеціалізовані кредитно-фінансові установи	Міжнародні валютно-кредитні установи
Теми семінарських занять	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Теми практичних занять	Сутність та функції грошей	Грошовий оборот і грошові потоки	Грошовий ринок	Грошові системи	Інфляція та грошові реформи	Валютні відносини та валютні системи	Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	Кредит у ринковій економіці. Кредитні системи	Центральний банк та його роль в економіці	Комерційні банки як основна ланка кредитної системи	Спеціалізовані кредитно-фінансові установи	Міжнародні валютно-кредитні установи
Теми лабораторних занять	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Самостійна робота	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
ІНДЗ	14 балів											
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (комп'ютерне тестування) (10 балів)											
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)											

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

4.3.2 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність та функції грошей	4
2	Грошовий оборот і грошові потоки	6
3	Грошовий ринок	2
4	Грошові системи	2
5	Інфляція та грошові реформи	4
6	Валютні відносини та валютні системи	4
7	Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	2
8	Кредит у ринковій економіці. Кредитні системи	4
9	Центральний банк та його роль в економіці	4
10	Комерційні банки як основна ланка кредитної системи	6
11	Спеціалізовані кредитно-фінансові установи	4
12	Міжнародні кредитно-фінансові установи	4

4.3.3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

4.3.4. Індивідуальні завдання

1. Огляд додаткової літератури на тему: «Сутність та функції грошей».
2. Вирішення індивідуальних задач з теми: «Грошовий оборот і грошові потоки».
3. Підготовка повідомлення з теми: «Грошовий ринок».
4. Підготовка та проведення презентації на тему: «Грошові системи».
5. Вирішення індивідуальних задач з теми: «Інфляція та грошові реформи».
6. Підготовка та проведення презентації на тему: «Валютні відносини та валютні системи».

7. Пошук та складання списку додаткової літератури з теми: «Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм».

8. Складання ситуаційних завдань з теми: «Кредит у ринковій економіці. Кредитні системи».

9. Складання кросворду за основними термінами на тему: «Центральний банк та його роль в економіці».

10. Вирішення індивідуальних задач з теми: «Комерційні банки як основна ланка кредитної системи».

11. Підготовка повідомлення з теми: «Спеціалізовані кредитно-фінансові установи».

12. Підготовка та проведення презентації на тему: «Міжнародні кредитно-фінансові установи».

4.3.5. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНДР прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- складання ситуаційних завдань із різних тем курсу (**4 бали**);
- огляд літератури з конкретної тематики (**4 бали**);
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (**4 бали**);
- підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу (**10 балів**);
- участь у науковій студентській конференції (**4 бали**);
- повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (**2 бали**);
- дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **14 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

1. Сутність та функції грошей.
2. Історичні форми та види грошей і їх еволюція.
3. Функції грошей і їх характеристика.
4. Концепції походження грошей (кількісна теорія, теорія грошей класичної школи політекономії тощо).
5. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив.
6. Відмінності золотих і паперових грошей.
7. Відмінності паперових і кредитних грошей.
8. Електронні гроші та їх розвиток в Україні.
9. Вартість грошей та методи їх вимірювання.
10. Роль грошей в розвитку ринкової економіки.
11. Сутність та структура грошового обороту.
12. Класифікація грошових потоків.
13. Запас грошей і грошовий дохід.
14. Структура грошового обороту і його моделі.
15. Організація прогнозування і регулювання готівкового обігу.
16. Умови і принципи організації безготівкового платіжного обороту.
17. Форми безготівкових розрахунків.
18. Грошова маса та її структура. Показники вимірювання грошової маси.
19. Грошові агрегати та їх характеристика (M0; M1; M2; M3)
20. Грошова база.
21. Закон грошового обігу та його зміст. Сталість грошей та механізми її забезпечення.
22. Швидкість обігу грошей і її характеристика.
23. Сутність грошового (монетарного) ринку і його структура.
24. Об'єкти, суб'єкти та інструменти грошового ринку.
25. Схема руху грошових потоків на фінансовому ринку (пряме фінансування, непряме фінансування).
26. Характеристика чинників, що впливають на попит грошей.
27. Роль банківської системи у формованій пропозиції грошей.
28. Емісія готівкових грошей (емісійно-касове регулювання).
29. Рівновага на грошовому ринку та процент.
30. Суть грошової системи та її елементи
31. Призначення грошової системи та її місце в економічній системі країни.
32. Класифікація типів грошових систем та їх характеристика.
33. Еволюція грошових систем.
34. Сучасна грошова система України та її характеристика.

**Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді реферату)**

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану реферату	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	3 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	4 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	2 бал
Разом		14 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
10 – 14	відмінно	5	A	відмінно
7 – 9	добре	4	BC	добре
5 – 6	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 4	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.6. Теми самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність та функції грошей	18
2	Грошовий оборот і грошові потоки	18
3	Грошовий ринок	18
4	Грошові системи	18
5	Інфляція та грошові реформи	18
6	Валютні відносини та валютні системи	18

7	Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	16
8	Кредит у ринковій економіці. Кредитні системи	24
9	Центральний банк та його роль в економіці	24
10	Комерційні банки як основна ланка кредитної системи	24
11	Спеціалізовані кредитно-фінансові установи	24
12	Міжнародні кредитно-фінансові установи	24

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1.			
Аспекти розвитку грошових та валютних відносин (3-й семестр)			
Тема 1. Сутність та функції грошей	практичне заняття, завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	I-II
Тема 2. Грошовий оборот і грошові потоки	практичне заняття, завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	III- IV
Тема 3. Грошовий ринок	практичне заняття, завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	V- VI
Тема 4. Грошові системи	практичне заняття, завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	VII- VIII
Тема 5. Інфляція та грошові реформи	практичне заняття, завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	IX-X
Тема 6. Валютні відносини та валютні системи	практичне заняття, завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	XI-XII
Тема 7. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	практичне заняття, завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	XIII- XIV
Підсумкова модульна контрольна робота (залік)	Комп'ютерне тестування	5	XV
<i>Всього: 180 год.</i>		<i>Всього: 26 балів</i>	
Змістовий модуль 2.			
Кредитні відносини та фінансове посередництво (4-й семестр)			
Тема 8. Кредит у ринковій економіці. Кредитні системи	практичне заняття, завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	I-III
Тема 9. Центральний банк та його роль в економіці	практичне заняття, завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	IV- VI

Тема 10. Комерційні банки як основна ланка кредитної системи	практичне заняття, завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	VII-IX
Тема 11. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи	практичне заняття, завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	X-XI
Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи	практичне заняття, завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	3	XII-XIII
Підсумкова модульна контрольна робота	Комп'ютерне тестування	5	XIV
<i>Всього: 174 год.</i>	<i>Всього: 20 балів</i>		
Індивідуальна навчально-дослідна робота: 6 год.	Реферат	14	XV
<i>Екзамен</i>		40	
<i>Разом: 360 год.</i>	<i>Разом: 100 балів</i>		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи.

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. *За ступенем самостійності мислення*: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. *За ступенем керування навчальною діяльністю*: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від виду занять, змісту теми, цілей і завдань, можливостей студентів та часом, відведеним для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи:

- пояснювально-ілюстративна лекція включає усний виклад навчального матеріалу з ілюстрацією таблиць, слайдів, роздаткового матеріалу, з використанням ТЗН.

- лекція з елементами бесіди, яка включає усний виклад навчального матеріалу, великого за обсягом, складного за логічною побудовою у якому застосовується питально-відповідальний метод навчання з використанням ілюстративного матеріалу.

- проблемна лекція спрямована на розвиток логічного мислення студентів, коли при читанні лекції перед студентами формулюється проблема

для самостійного осмислення того, що далі розкривається викладачем; у ході лекції студентам може видаватися надрукований роздавальний матеріал або здійснюватися показ таблиць, слайдів, які допомагають студентам у вирішенні поставленої проблеми.

В ході практичних занять застосовуються наступні методи:

- практичне заняття організовується у формі доповідей і обговорень, вирішення виробничих задач та ситуацій. Увага студентів зосереджена на висвітленні матеріалу з наданням інформації про нові наукові розробки.

- репродуктивний метод застосовується при проведенні підсумкового заняття зі змістового модуля з використанням тестового контролю у ІКЦ.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Під час викладання навчальної дисципліни «**Гроші та кредит**» застосовуються наступні методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів:

1. Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу – надання нових фактів та самостійний їх пошук створює відчуття збагачення знаннями спонукає студентів до самовдосконалення.

2. Метод опори на життєвий досвід студентів – використання викладачем у навчальному процесі життєвого досвіду студентів – фактів, явищ, які вони спостерігали в житті, або в яких самі брали участь.

3. Метод емоційно-морального стимулювання – включення у зміст навчання моральних ситуацій прикладів з життя.

4. Метод зацікавлення – реалізується за допомогою цікавих прикладів, парадоксальних фактів (цікаві аналогії, проблемні запитання, досліди).

5. Метод емоційного сплеску та заохочення – підтримка, підбадьорювання, заохочення; педагог має демонструвати своє прагнення допомогти студенту, бути впевненим у його силах та здібностях.

6. Метод пізнавальних ігор:

- *ділова гра* – діалог на професійному рівні, в якому відбуваються зіткнення різних думок, пропозицій, і взаємна критика гіпотез. Їх обґрунтування, що призводить до появи нових знань і уявлень;

- *рольова гра* – імпровізоване розігрування заданої ситуації;

- *інтерактивна гра* – метод навчання, заснований на досвіді, отриманому в результаті спеціально організованої соціальної взаємодії учасників з метою зміни індивідуальної моделі поведінки;

- *симуляція* – метод навчання, який моделює обмежені в часі, конкретні життєві ситуації, результат яких залежить від поведінки учасників процесу взаємодії.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод «вибуху», метод природних наслідків і трудовий метод.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна «Гроші та кредит» оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 2 модулів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та повідомлення, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамени, заліки;
- комплексні іспити;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, повідомлення;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- курсові роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. обов'язкові					
1.1. Відвідування лекцій	1	5	5	3	3
1.2. Відвідування практичних занять	1	7	7	5	5
1.3. Робота на практичному занятті	1	3	3	3	3
1.4. Виконання завдань для самостійної роботи	2	3	6	2	4
1.5. Виконання модульної роботи	5	1	5	1	5
Разом		-	26	-	20
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 46					
II. Вибіркові					
Виконання завдань для самостійного опрацювання (за вибором студента не більше 14 балів)					
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу	4				
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	4				
2.3. Анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки	4				
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	10				
2.5. Участь у науковій студентській конференції	4				
2.6. Повідомлення з теми, рекомендованої викладачем	2				
2.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)	14				
Разом		14			
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 14					
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60					

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.4. Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
30 – 35	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
24 – 29	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
14 – 23	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 13		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.6. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота														ІНДЗ	Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МК1	T8	T9	T10	T11	T12	МК2			
3	3	3	3	3	3	3	5	3	3	3	3	3	5	14	не більше 40	не більше 100

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

МК – модульний контроль

Приклад за виконання курсового проекту (роботи)

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 30	до 50	до 20	не більше 100

6.7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Визначення сутності грошей. Функції грошей.
2. Вартість грошей.
3. Поняття грошового обороту як процесу руху грошей.
4. Поняття грошового потоку.
5. Грошова маса та характеристика грошових агрегатів.
6. Суть грошового ринку.
7. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші.
8. Механізм формування пропозиції грошей.
9. Сутність, призначення та структура грошової системи.
10. Види грошових систем та їх еволюція.
11. Створення і розвиток грошово-кредитної системи України.
12. Державне регулювання грошового обороту і місце в ньому фіскально-бюджетної та грошово-кредитної політики.
13. Грошово-кредитна політика, її цілі та інструменти.
14. Сутність, причини та закономірності розвитку інфляції.
15. Види інфляції та її наслідки.
16. Показники вимірювання інфляції.
17. Сутність та види грошових реформ.
18. Особливості проведення та результати грошової реформи 1996 року в Україні.
19. Поняття валюти, валютний курс та конвертованість валют.
20. Валютний ринок: суть та основи функціонування.
21. Суть та необхідність валютного регулювання.
22. Валютні системи: поняття, види, еволюція.
23. Теорії кредиту.
24. Необхідність, сутність та функції кредиту.
25. Форми та види кредиту.

26. Поняття кредитної системи.
27. Банківська система: принципи побудови та функції.
28. Стійкість банківської системи та механізм його забезпечення.
29. Центральний банк, його призначення та функції.
30. Грошово-кредитна політика центрального банку.
31. Національний банк України.
32. Сутність, види, принципи діяльності та функції комерційних банків.
33. Організаційна та функціональна структура комерційних банків.
34. Показники ефективності діяльності банків і механізм її забезпечення.
35. Сутність небанківських кредитних установ.
36. Страхові компанії та пенсійні фонди.
37. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи.

БІЛЕТИ ДО ЕКЗАМЕНУ (за формою)

**Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна”
Вінницький соціально-економічний інститут
Кафедра бізнесу і права**

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Семестр: IV

Навчальна дисципліна: Гроші та кредит

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Визначення сутності грошей. Функції грошей.
2. Теорії кредиту.
3. Загальні резерви комерційного банку становлять (R) — 240 млн. грн., депозити (D) — 1650 млн грн. Норма обов'язкових банківських резервів складає (Rr) — 20%.

Як може змінитися пропозиція кредитних грошей, якщо банк вирішить використати свої надлишкові резерви для видачі кредитів?

**Затверджено на засіданні кафедри бізнесу і права
Протокол №3 від «02» вересня 2019 року.**

Завідувач кафедри

(підпис)

Давиденко В.В.

Екзаменатор

(підпис)

ст. викл. Євась Т.В.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій
2. Методичні вказівки до практичних занять.
3. Методичні вказівки до контрольних робіт.
4. Завдання для самостійної роботи студентів.
5. Орієнтовна тематика реферативних досліджень.
6. Ілюстративні матеріали.
7. Глосарій по дисципліні.
8. Питання до модульного контролю.
9. Питання до екзамену.

7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю

1. Гроші у функціонування ринку: презентація. URL : <https://ppt-online.org/74368> (дата звернення 27.08.2019)
2. Гроші. Історія виникнення та еволюція грошей. Властивості, різновиди грошей. URL : <https://ppt-online.org/349274> (дата звернення 27.08.2019)
3. Електронні гроші: презентація. URL : <https://ppt-online.org/116200> (дата звернення 27.08.2019)
4. Євась Т.В. Гроші та кредит: презентації лекцій. URL : <http://vo.ukraine.edu.ua/mod/folder/view.php?id=99551> (дата звернення 27.08.2019)
5. Історія гривні: відео-фільм. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=ZcSRZpFi2yw> (дата звернення 27.08.2019)
6. Концепції, що пояснюють виникнення грошей. URL : <https://ppt-online.org/419074> (дата звернення 27.08.2019)
7. Крамаренко Ю.М. Гроші: їх функції та види. URL : <https://ppt-online.org/195257> (дата звернення 27.08.2019)
8. Ласукова А.Л. Теорії грошей. URL : <https://ppt-online.org/133402> (дата звернення 27.08.2019)
9. Мордань Є.Ю. Сутність та функції грошей: презентація. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=ZcSRZpFi2yw> (дата звернення 27.08.2019)

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей студентів з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для студентів із проблемами слуху і порушеннями опорно-рухового апарату.
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із проблемами зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами,

надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;

- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

7.2. Глосарій (термінологічний словник)

Актив банку — частина бухгалтерського балансу, яка характеризує склад, розміщення і використання коштів банку, згрупованих за їх економічним призначенням у процесі відтворення.

Активи робочі банку — кошти на коррахунку, в касі, вкладені в майно, розміщені в інших банках, цінних паперах, надані кредити, інші кошти й інші активи, що дають прибуток банку.

Активні операції банку — фінансові Операції з розміщенням вільних коштів з метою отримання прибутку. До а. о. б. належать: надання кредитів і позичок, придбання цінних паперів, укладення коштів у комерційні проекти, лізингові, факторингові операції, операції з векселями й інші банківські операції.

Акціонерний капітал банку — сплачена частка основного капіталу, вкладеного у банк в обмін на вимогу щодо частки в будь-яких майбутніх прибутках, що розподіляються у формі дивідендів. Основними формами А. к. б. в порядку черговості пред'явлення вимог на прибуток, який розподіляється, є привілейовані та прості акції. Використовується також для позначення статті в пасиві балансу, що зазначає суму, яку внесли акціонери і яка разом з нерозподіленим прибутком та іншими фондами становить власний капітал.

Багатство національне — сукупність матеріальних благ, створених і накопичених суспільством у процесі попереднього розвитку, а також природних ресурсів, залучених до господарського обігу. До Б. н. належать основні виробничі та невиробничі фонди країни, обігові фонди матеріального виробництва, в тому числі товарні запаси у виробництві й торгівлі, а також державні резерви та страхові запаси, особисте майно громадян тривалого використання, природні ресурси, залучені до процесу відтворення (запаси корисних копалин, гідроенергії, лісовий і земельний фонди). Сюди ж відносять і золотий запас держави, а в окремих випадках — науково-технічний рівень і досвід працівників.

Банк — кредитна установа, яка мобілізує кошти, надає їх у позичку, здійснює розрахунки між економічними суб'єктами.

Банківська ліквідність — здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань. Визначається збалансованістю між строками та сумами виконання зобов'язань банку.

Банківська операція — діяльність банку, пов'язана з виконанням його специфічно банківських функцій. Коло Б. о. в Україні обов'язково визначене законодавством.

Банківський кредит — вид кредиту, що банки надають підприємствам, домашнім господарствам і державам.

Банківські ресурси — сукупність коштів, які переважають у розпорядженні банку і використовуються ним для здійснення кредитних та інших активних операцій.

Бартер — обмін одного товару на інший без допомоги грошей.

Білонна монета — розмінна монета з дрібною вартістю, яка карбується не з дорогоцінного металу.

Бланковий кредит — кредит, що видається без забезпечення — лише під зобов'язання повернути кредит.

Борг внутрішній — сума коштів, отриманих від випущених, але ще не погашених державних позик.

Борг державний — загальна сума заборгованості держави внаслідок непогашення позик і невиплати за ними процентів.

Борг зовнішній — фінансові зобов'язання держави (зовнішні позики та сплачені за ними проценти) на певну дату стосовно іноземних кредиторів.

Бюджет — грошове вираження збалансованого розпису доходів і видатків держави, адміністративно-територіальної одиниці (області, району, міста, села), підприємства, установи за певний період.

Бюджет загальнодержавний — основний загальнодержавний фонд централізованих грошових ресурсів, що виражає економічні відносини держави в процесі розподілу та перерозподілу валового суспільного продукту та національного доходу.

Валюта — грошова одиниця у функціях світових грошей.

Валютний курс — ціна грошової одиниці країни, виражена в грошовій одиниці іншої країни.

Валютний ринок — сукупність обмінних і депозитно-кредитних операцій в іноземних валютах, які здійснюються між юридичними та фізичними особами за ринковим курсом або процентною ставкою.

Валютні відносини — відносини, що виконуються під час функціонування грошей у міжнародному обігу.

Видатки державного бюджету — економічні відносини, що виникають у зв'язку з розподілом фонду грошових коштів держави та його використання за галузевим, територіальним або цільовим призначенням.

Виконання бюджету — забезпечення повного і своєчасного надходження всіх передбачених у бюджеті доходів і спрямування коштів на фінансування видатків, уведених до бюджету.

Витрати державні — прямі витрати, спрямовані за цільовим призначенням як на виконання загальнодержавних функцій, так і на розширення виробництва, соціальної сфери окремих державних підприємств, об'єднань, організацій, установ.

Власні кошти банку — сукупність різних за призначенням фондів, які забезпечують економічну самостійність і стабільність банку.

Гривня — грошова одиниця незалежної України. Г. як грошова й вагова одиниця Стародавньої Русі походить від найменування обруча — прикраси із золота чи срібла, який носили на шиї ("загривку"). Частина цього обруча (рублена гривна), що оберталася в ролі грошей, стала основою найменування грошової одиниці "рубль".

Гроші — специфічний товар, що має властивість обмінюватися на будь-який інший товар і є загальним еквівалентом.

Грошова база — гроші, емітовані центральним банком у вигляді готівки або записів за рахунками, що становлять зобов'язання центрального банку проти внутрішніх та закордонних активів.

Грошова інфляція — теорія, згідно з якою інфляція пов'язана з розширенням грошової маси в обігу.

Грошовий агрегат — показник грошової маси, в якому зібрана певна її частина.

Грошовий мультиплікатор — коефіцієнт, який відображає співвідношення між первинною емісією грошей і кінцевим збільшенням грошової маси внаслідок цієї емісії.

Грошовий обіг — сукупність переміщення грошових коштів між економічними суб'єктами в процесі обміну стосовно погашення грошових зобов'язань.

Грошовий ринок — ринок короткострокових кредитів, а також ринок валют і благородних металів як доповнення до ринку короткострокових кредитів.

Дворівнева банківська система — банківська система, в якій емісійно-організаційні банківські функції відокремлені від інших і реалізуються в так званому першому (верхньому) рівні банківської системи.

Девальвація — офіційне зниження державного металевого вмісту та валютного курсу національної грошової одиниці щодо іноземних валют.

Депозитні гроші — неповноцінні знаки, які не мають речового виразу й існують лише у вигляді певних сум на рахунках у банках.

Депозитний процент — процентна ставка, що виплачується за вкладами населення та юридичних осіб.

Державний кредит — вид кредиту, за яким одним із суб'єктів кредитних відносин є держава.

Дефіцит бюджетний — перевищення видаткової частини державного бюджету над дохідною.

Довгостроковий кредит — кредит, що охоплює позики, які надаються на термін понад три роки і призначені для формування основних фондів.

«Дорогі гроші» — кредитно-фінансова політика, що допускає стримування отримання кредитів і високі процентні ставки за кредитами.

Дотація — сума коштів, виділена з державного бюджету підприємствам, в яких витрати на виробництво та реалізацію продукції не покриваються

отримуваними доходами, а також на підтримування відносно низьких роздрібних цін на окремі товари для населення.

Дохід: 1) різниця між вииторгом від реалізації продукції, робіт чи послуг і вартістю матеріальних витрат на виробництво та збут цієї продукції; 2) гроші або матеріальні цінності, одержані від виробничої, комерційної, посередницької чи іншої діяльності (вииторг).

Доходи державні — сукупність різних видів грошових надходжень до фондів держави, що використовуються для виконання нею своїх завдань і функцій.

Доходи державного бюджету — здійснювання на підставі правових норм обов'язкових і добровільних надходжень до бюджету, що використовує держава для виконання своїх функцій.

Електронні гроші — різновид депозитних грошей, які означають, що переведення грошових сум за рахунками в банках здійснюється автоматично з допомогою ЕОМ за безпосереднім розпорядженням власників поточних рахунків.

Засіб накопичення — функція, в якій гроші обслуговують накопичення вартості в її загальній абстрактній формі.

Засіб обігу — функція, де гроші виступають як посередник в обміні товарів і забезпечують їх обіг.

Засіб платежу — функція, в якій гроші обслуговують погашення різноманітних боргових зобов'язань між суб'єктами економічних відносин.

Інвестиції: 1) грошові, майнові, інтелектуальні цінності, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту; 2) капітальні вкладення у розвиток виробництва чи невиробничу сферу.

Інфляція — знецінення нерозмінних на золото паперових грошей унаслідок надмірного їх випуску і переповнення ними каналів обігу.

Капіталовкладення — витрати на придбання об'єктів основного капіталу.

Комерційний банк — банківська установа, яка належить до другого рівня банківської системи.

Комерційний кредит — вид кредиту, що надає продавець покупцеві у вигляді відтермінування платежу за реалізовані товари та послуги.

Конвертованість — здатність вільного обміну національної грошової одиниці на інші валюти.

Котирування — визначення офіційними державними організаціями курсу іноземної валюти.

Кредит — економічні відносини між юридичними та фізичними особами, а також державами з приводу отримання позики в грошовій або товарній формі на засадах поверненості, строковості, платності.

Кредити безнадійні — прострочені від 60 до 180 днів незабезпечені кредити і недостатньо забезпечені кредити, прострочені понад 180 днів.

Кредити небезпечні — прострочені від 30 до 60 днів незабезпечені кредити; прострочені від 60 до 180 днів недостатньо забезпечені кредити, а також прострочені понад 180 днів забезпечені кредити.

Кредити сумнівні — прострочені до 30 днів незабезпечені кредити; прострочені від 30 до 60 днів недостатньо забезпечені кредити, а також прострочені від 60 до 180 днів забезпечені кредити.

Кредитна експансія — комплекс заходів на розширення банківського кредитування; спрямована на прискорення економічного зростання і застосовується при антициклічному регулюванні економіки.

Кредитна картка — іменний грошовий документ, що видається банком власникові поточного рахунку і дає йому змогу оплатити через ЕОМ свої покупки та погасити борги переказом грошей за рахунком без використання готівки.

Кредитна операція — угода про надання кредиту, що супроводжується відповідними записами в балансах кредитора та позичальника.

Кредитна рестрикція — комплекс заходів, спрямованих на скорочення банківського кредитування (зниження пропозиції грошей); використовується для обмеження платоспроможного попиту та скорочення інфляції.

Кредитна система — сукупність установ, які реалізують кредитні відносини у кредитній державі.

Кредитний ризик — ризик несплати позичальником основного боргу і процентів за користування кредитом.

Кредитні гроші — неповноцінні знаки вартості, які виникають і функціонують в обігу на основі кредитних відносин.

Кредитно-інвестиційний портфель — сукупність усіх позичок, наданих банком, і придбаних цінних паперів.

Кредитор — суб'єкт кредитних відносин, який надає кредит іншому суб'єктові господарської діяльності у тимчасове користування.

Кредитоспроможність — наявність передумов для отримання кредиту і здатності повернути його; визначається показниками, які характеризують позичальника, його акуратністю при розрахунках за раніше отримані кредити, його поточним фінансовим станом, здатністю у випадку необхідності мобілізувати кошти з різних джерел.

Ланка кредитної системи — група установ кредитної системи, яка функціонує за однаковими принципами чи реалізує єдину групу кредитних відносин.

Лихварський кредит — економічні відносини, що виникають за умови порушення рівноваги між кредитором і боржником та переваги кредитора.

Лізинговий кредит — економічні відносини між юридичними особами, що виникають у випадку оренди майна та супроводжуються укладенням лізингової угоди.

Ліквідність — спроможність підприємств, банків своєчасно виконувати свої кредитно-фінансові зобов'язання, передусім сплачувати борг.

Маржа — різниця між ставками позичкового та депозитного процента, яка становить прибуток банку.

Маса грошей — сукупність грошових коштів у будь-якій їх формі, яка перебуває в розпорядженні економічних суб'єктів у певний момент.

Масштаб цін — вагова кількість грошового металу, що законодавчо закріплена за грошовою одиницею.

Міжбанківський процент — процент за кредитами, що видається одним комерційним банком іншому.

Міра вартості — функція, в якій гроші забезпечують упровадження та вимірювання вартості товарів, надаючи їй форму ціни.

Мобільність капіталу — ступінь свободи, з якою капітали переміщуються з країни в країну під впливом зміни процентних ставок.

Монета — установленої форми зливки металу, вагу і пробу яких засвідчує своїм штемпелем держава.

Монетаризм — школа в економічній науці, яка висуває гроші у центр макроекономічної політики. М. ґрунтується на кількісній теорії грошей, що пов'язує рівень цін із кількістю грошей у народному господарстві країни.

Монетарист — людина, яка дотримується монетаристської теорії.

Монетарна політика — те саме, що й грошово-кредитна політика.

Монетизація — продаж урядом цінних паперів банкам з метою фінансування дефіциту бюджету.

Нейтральність грошей — виявляється, коли кількість грошей в економіці впливає на рівень цін, не впливаючи на зміни процентних ставок, рівень зайнятості й інші реальні показники.

Норма обов'язкового резервування — кошти, котрі комерційні банки зобов'язані зберігати в центральному банку. Підвищення або зниження норми відповідно зменшує чи збільшує суму вільних грошових коштів комерційного банку для активних операцій.

Норма процента — співвідношення доходу на позичковий капітал з сумою наданої позики.

Нуліфікація — оголошення державою знецінених паперових грошей недійсними або обмін знецінених паперових грошей на нові знаки у надзвичайно низькій пропорції так, що плата за такі гроші має суто символічне значення.

Об'єкти кредиту — економічні процеси, відносно яких укладається кредитна угода.

Облікова ставка НБУ — величина плати, що стягується НБУ за проведення операцій з кредитування комерційних банків через рефінансування їх активних операцій.

Облікова ставка процента — плата, яку оголошує та стягує центральний банк за кредитні ресурси, надані комерційним банком.

Обов'язкові банківські резерви — сума грошових коштів, яку повинні постійно зберігати комерційні банки на своїх рахунках у центральному банку.

Овердрафт — дебетове сальдо контокорентним рахунком, з яким погодився банк, різновид кредиту.

Опосередковане фінансування — переміщення грошей між суб'єктами ринку через фінансових посередників.

Паперові гроші — нерозмінні на метал знаки вартості, що випускаються державою (казначейством) для покриття своїх витрат і поділяються нею примусовим курсом.

Пасив банку — одна з двох частин бухгалтерського балансу (права сторона), в якій на певну дату в грошовому виразі відображені джерела утворення коштів банку.

Плаваюча процентна ставка — процентна ставка, розмір якої може змінюватись під час дії кредитної угоди.

Платіжний обіг — уся сукупність платежів грошима в готівковій і безготівковій формах стосовно погашення всіх грошових зобов'язань, що виникають між економічними суб'єктами.

Позика — передавання грошей або матеріальних цінностей за договором позики юридичній чи фізичній особі на умовах повернення.

Позика державна — форма державного кредиту, за якої держава виступає головно як боржник (позичальник).

Позичальник — суб'єкт кредитної угоди, що отримав у тимчасове користування кредит.

Позичковий капітал — грошовий капітал, який передається у позику і приносить його власнику дохід у вигляді позичкового процента.

Позичковий процент — плата, яку отримує кредитор від позичальника за користування кредитом.

Попит на гроші — потреба суб'єктів економіки в певній сумі грошових коштів.

Право бюджетне — сукупність установлених державою юридичних норм, що регулюють відносини у сфері податків (визначають порядок їх стягування, регулюють виникнення, зміну та припинення податкових зобов'язань).

Право фінансове — сукупність правових норм, які регулюють відносини щодо мобілізації, розподілу та використання централізованих і децентралізованих грошових фондів з метою забезпечення умов для виконання завдань і функцій держави.

Прибуток — перевищення сукупних доходів над сукупними витратами.

Пропозиція грошей — загальний обсяг монети, паперових грошей, депозитів та інших ліквідних активів в економіці.

Процентний ризик — ризик змін процентних ставок, що негативно позначається на прибутку банку.

Процес бюджетний — регламентована законодавством діяльність державних органів щодо складання, розгляду, затвердження бюджету, а також щодо складання, розгляду, затвердження звіту про його виконання.

Ревальвація — офіційне підвищення державного золотого вмісту та валютного курсу або лише валютного курсу національної грошової одиниці іноземних валют.

Регульовальна функція кредиту — в сучасних умовах кредит виступає засобом державного регулювання економічних процесів.

Регулювання бюджетне — система перерозподілу коштів між бюджетами, що полягає в передаванні частини фінансових ресурсів бюджетів вищих рівнів бюджетам нижчих рівнів з метою збалансування останніх.

Резерв бюджетний — наперед зарезервована частина бюджетних коштів, призначена для фінансування різних непередбачених витрат держави.

Резерв фінансовий — кошти, зарезервовані державою, підприємствами, об'єднаннями, організаціями з метою забезпечення непередбачених витрат і спеціальних потреб.

Рейтинг банку — показник, за яким відбувається порівняння банків за допомогою обраних критеріїв.

Ресурси бюджетні — кошти, з яких формується державний бюджет.

Ризик банківський — можливість понесення втрат у випадку виникнення несприятливих для банку обставин.

Ризик ліквідності — ризик, згідно з яким у банку виявиться недостатньо грошових коштів для виконання платіжних зобов'язань у встановлені строки.

Ринок грошей — сектор грошового ринку, де об'єктом операцій є короткострокові фінансові інструменти (до року).

Ринок капіталу — сектор грошового ринку, на якому купуються і продаються середньострокові та довгострокові капітали (понад рік).

Рік бюджетний — час (12 міс), упродовж якого здійснюється виконання державного бюджету; в Україні бюджетний рік збігається з календарним: розпочинається 1 січня і закінчується 31 грудня.

Світові гроші — функція, в якій гроші обслуговують рух вартості в міжнародному економічному обігу.

Система бюджетна — сукупність усіх бюджетів держави — центрального та місцевих; до місцевих бюджетів належать обласні, міські, районні, районні в містах, селищні та сільські бюджети.

Система фінансова — сукупність урегульованих фінансово-правовими нормами окремих ланок фінансових відносин і фінансових установ, за допомогою яких держава формує, розподіляє і використовує централізовані й децентралізовані грошові фонди.

Скарбниця державна — спеціальний орган (самостійний чи в окремих країнах у складі міністерства фінансів), який забезпечує збір державних доходів і їх використання згідно з державним бюджетом, а також здійснює управління державним боргом" емісією скарбничих (казначейських) білетів і цінних паперів.

Споживчий кредит — вид кредиту, що надається у грошовій чи товарній формах населенню фінансово-кредитними інститутами та нефінансовими організаціями з метою придбання товарів тривалого користування.

Ставка рівноваги — ставка процента, в умовах якої попит і пропозиція на грошовому ринку досягають рівноваги.

Статутний фонд — сукупність власних коштів акціонерів або пайових внесків засновників у грошовій формі, які надаються ними у постійне розпорядження банку.

Суб'єкти кредиту — учасники кредитної угоди: як мінімум, кредитор і позичальник.

Схильність до заощаджень — вибір населення між поточним і майбутнім споживанням, який визначає позицію грошей на ринку.

Трансакція — операція, угода, що супроводжується взаємними поступками.

Устрій держави бюджетний — організація та принципи побудови бюджетної системи, її структура, зв'язок між окремими ланками бюджетної системи.

Факторинг — придбання права на стягнення боргів (покупка дебіторів).

Фіксована процентна ставка — процентна ставка, розмір якої не змінюється впродовж дії кредитної угоди.

Фінанси - сукупність економічних відносин, пов'язаних із системою утворення та використання фондів грошових ресурсів для задоволення потреб розширеного відтворення на основі розподілу й, передусім, національного доходу.

Фінанси держави - система грошових фондів, які має держава і які спрямовуються на фінансове забезпечення її функцій: управління, оборону, соціальні гарантії, охорону навколишнього середовища тощо.

Фінанси населення - грошові фонди, які утворюються у жителів країни з надходжень, отриманих від трудової, господарської та іншої діяльності і які спрямовуються на примноження їх власності та підвищення добробуту.

Фінанси підприємств та організацій - система економічних відносин, яка пов'язана з формуванням і розподілом грошових доходів і нагромаджень, утворенням і використанням фондів грошових коштів, за допомогою яких забезпечуються поточна господарська діяльність, виробничий і соціальний розвиток.

Фондова біржа - установа, яке зосереджує попит і пропозицію цінних паперів, сприяє формуванню їх біржового курсу та здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України, статуту і правил біржі.

Фінансовий інструмент — фінансовий актив або цінний папір.

Фінансовий посередник — суб'єкт ринку, метою діяльності якого є торгівля фінансовими інструментами.

Функція грошей — "робота" грошей, спрямована на обслуговування руху вартості товарів.

Центральний банк — банк першого рівня в дворівневій банківській системі.

Чистий національний продукт (ЧНП) — сумарний обсяг у грошовому вираженні всіх кінцевих товарів і послуг, вироблених у країні за певний проміжок часу (зазвичай, за рік), за вирахуванням величини амортизації основного капіталу (вартості основних фондів).

Якість активів банку — спроможність забезпечити повернення активів, аналіз позабалансових рахунків, а також вплив наданих проблемних кредитів на загальний фінансовий стан банку.

7.3. Рекомендована література

Основна:

1. Гроші і кредит : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Т.В. П'ятак, Н.О. Власова. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2016. 182 с
2. Гроші та кредит : підручник / за ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. – 892 с.
3. Гроші та кредит: Практикум : навч. посіб. / Ю.О.Єрешко, М.М.Дученко І.М. Крейдич. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2018. 52 с.
4. Дробролюбська Г.І. Гроші та кредит : навч. посібн. Одеса : ОДАБА, 2017. 215 с.
5. Коваленко Д.І. Гроші та кредит : навч. посіб. / 3-тє вид. Київ : ЦУЛ, 2019. 320 с.
6. Сушко Н.М. Гроші та кредит : навч. посіб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 384 с.

Допоміжна:

1. Банківська система : підручник / М.І. Крупка, Є.М. Андрушак, Н.Г. Пайтра та ін.– Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 556 с.
2. Вовчак О.Д. Гроші та кредит : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2012. 360 с.
3. Гроші та кредит : підручник / О. М. Бандурка, В. В. Глущенко, А. С. Глущенко. Львів : Магнолія 2006, 2014. 368 с.
4. Коваленко Д. І. Гроші та кредит: теорія і практика : навч. посіб. / 3-тє вид. допов. та перероб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 352 с.

7.4. Інформаційні ресурси

1. Банківська та фінансова статистика України. URL : <https://bank.gov.ua/statistic>
2. Гроші та кредит: підручник / [М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко та ін.; за наук. ред. М. І. Савлука / 6-тє вид., переробл. і доповн. Київ : КНЕУ, 2011. 590 с. URL : <https://studentbooks.com.ua/content/view/5/54/>
3. Звіт про фінансову стабільність України. URL : <https://bank.gov.ua/stability>
4. Інформаційно-пошукова система «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
5. Монетарна політика України. URL : <https://bank.gov.ua/monetary>
6. Нагляд та показники банківської системи України. URL : <https://bank.gov.ua/supervision>
7. Національний банк України: офіційний сайт. URL : <https://bank.gov.ua/about>
8. Фінансові ринки України. URL : <https://bank.gov.ua/markets>
9. Чічкань О.І. Гроші та кредит : конспект лекцій. Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2015. 57 с. URL : <http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/36/7-36-kl35.pdf>
10. Щетинін А.І. Гроші та кредит: підручник / вид. 4-тє, перероб. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 440 с. URL : <https://westudents.com.ua/knigi/639-grosh-ta-kredit-schetinn-a.html>

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	кафедральний ноутбук	проектор, екран, приміщення з доступом до Інтернету
Практичне заняття	наочні та роздаткові матеріали, переносна дошка з відривними листами паперу	спеціалізований кабінет № 309
Модульний контроль	доступ до мережі Інтернет	приміщення комп'ютерного класу № 401